

tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Geniale bruggen

---

1 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (architectuur) De (gedetailleerde) tekening van de gevel en de plattegrond van het gebouw duiden op kennis van de architectuur.
- (techniek, mechanica) De tekeningen van (onderdelen van) machines duiden op kennis van techniek / mechanica.
- (beeldende kunst) De verschillende (detail)tekeningen / aanzichten en/of posities van het kind duiden op kennis en kunde op het gebied van beeldende kunst.
- (biologie, anatomie) De tekeningen met correcte weergaves van de voet / hand / de torso en/of van de lichaamsverhoudingen van het kind duiden op kennis van anatomie / biologie.

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als in het antwoord een juiste discipline en een bijpassend aspect beschreven worden, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 3

drie van de volgende aspecten:

- (verhoudingen) De figuren worden gekenmerkt door ideale / harmonieuze verhoudingen.
- (evenwichtige compositie) De drie figuren zijn bijeengebracht tot een driehoekscompositie (piramidale compositie) / vormen samen een driehoek.
- (techniek) Door de toepassing van sfumato zijn de contouren / omtrekken van de figuren zacht / vervloeien de figuren met de omgeving (soort rooksluier).
- (ruimte) Het landschap wordt (in vergelijking met de middeleeuwen) ruimtelijker weergegeven / gekenmerkt door atmosferisch perspectief / door blauwe en grijze kleuren die ineenvloeien, waardoor de indruk van diepte wordt versterkt.
- (licht) Het licht is diffuus (niet herleidbaar tot een bepaalde lichtbron) / gelijkmatig (sterke contrasten ontbreken).
- (kleur) Het kleurgebruik is harmonieus / evenwichtig en/of bestaat uit (koele) blauwe en (warme) rode tonen.
- (ordening / ruimte) De combinatie van richtingen in de voor- en achtergrond stuurt de blik zigzaggend door het beeldvlak.

per juist aspect

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 3

Leonardo onderzocht (drie van de volgende):

- (aspect) de anatomie van het lichaam (voorbeeld) de bolling van spieren en gewrichten / de stand van de knie die omhoog komt
- (aspect) de houding van het kind (voorbeeld) de stand van het hoofd ten opzichte van de nek en/of de kijkrichting / de stand van de ledematen en/of handen en voeten (ten opzichte van elkaar)
- (aspect) de (mate van) detaillering (voorbeeld) het hoofd met of zonder haar
- (aspect) het formaat (voorbeeld) het kind dat in drie verschillende groottes is getekend
- (aspect) plasticiteit (voorbeeld) de bolling van de huid en/of de ruimtelijke verbeelding van het kind, zoals meer of minder eigenschaduw
- (aspect) de (juiste) verhoudingen (voorbeeld) de lengte van de arm in verhouding tot het lichaam (in de tekening van de volwassene)
- (aspect) de verschillende onderdelen van het lichaam (voorbeeld) de hand, de voet en het hoofd van het kind

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als in het antwoord een juist aspect en een bijpassend voorbeeld beschreven worden, 1 scorepunt toekennen.

4 maximumscore 2

twee van de volgende kenmerken:

- De brede 'voetstukken' / funderingen van de brug zorgen voor stevigheid (tijdens aardbevingen).
- In het midden van de brug lopen de zijanten schuin af / naar binnen en/of de brug is sterk gestroomlijnd (waardoor de wind erlangs / eronderdoor gaat).
- De brug loopt naar beide zijden af (waardoor regenwater wegvloeit).
- De voetstukken van de brug zijn onder een hoek naar elkaar toe geplaatst (in plaats van parallel), wat zorgt voor extra stevigheid (tijdens aardbevingen).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
<p>5 maximumscore 3 drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (overspanning / grootte) De brug van Leonardo bestaat uit één grote overspanning / één grote boog (terwijl de Romeinse brug bestaat uit een kleine boog / uit meerdere even grote bogen naast elkaar). – (staanders) De brug van Leonardo heeft twee brede staanders / pijlers (terwijl de Romeinse brug meerdere staanders heeft). – (stroomlijning) De brug van Leonardo is meer gestroomlijnd / heeft schuin aflopende zijkanten (terwijl de Romeinse brug recht / niet afgeschuind is). – (boogvorm) De boog in het ontwerp van Leonardo is niet zuiver rond / is afgeplat (terwijl de bogen van de Romeinse brug (half) rond zijn). – (breedte) De brug van Leonardo verloopt van breed naar smal / wordt naar boven toe smaller (terwijl de Romeinse brug overal even breed is). <p>per juist antwoord</p>		1
<p>6 maximumscore 2 Striatus is op te vatten als een autonoom kunstwerk omdat (twee van de volgende argumenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het een (vernieuwend) idee / concept van 'overbrugging' verbeeldt. – de gebruiksfunctie van <i>Striatus</i> minimaal / symbolisch is (want de brug overspant slechts een voetpad / het platform is zo laag dat het nauwelijks een uitkijkpunt te noemen is). – de vorm afwijkt van / een knipoog lijkt te zijn naar de (primaire) functie van een brug (de brug heeft vijf opstappunten). <p>per juist antwoord</p>		1
<p>7 maximumscore 2 twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De afzonderlijke onderdelen zijn hol en zijn daardoor minder zwaar / handzamer dan traditionele massieve betonblokken. – De (nieuwe) printtechniek levert maatwerk / zorgt voor minder restmateriaal en dat is duurzamer. – De printtechniek is (waarschijnlijk) goedkoper, want bij traditioneel bouwen met beton wordt gebruikgemaakt van dure mallen. – De brug is demonteerbaar en daardoor makkelijker te verplaatsen en/of opnieuw te gebruiken op een andere locatie. – Door de (nieuwe)printtechniek / printstructuur van het beton is er geen zware (ijzeren) wapening meer nodig. <p>per juist antwoord</p>		1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De architectuurbiënnale in Venetië is een belangrijke internationale tentoonstelling waar vernieuwingen op het gebied van architectuur en/of bouwkunst (technologie) worden gepresenteerd / waar experimenten en nieuwe materialen en/of technieken aan een internationaal publiek worden gepresenteerd.

of

Striatus lijkt wat betreft vorm en experimenteel karakter op het brugontwerp van Leonardo da Vinci. Italië is het land waar Leonardo leefde, woonde en werkte. Mogelijk is *Striatus* een eerbetoon aan Leonardo en/of wil het architectenbureau zich in lijn plaatsen met het werk van beroemde kunstenaars / architecten zoals Leonardo.

9 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Zaha Hadid was vernieuwend vanwege haar bijzondere 'blob' architectuur / organische architectuur (ze stond ook aan de basis van het deconstructivisme).
- Zaha Hadid was een internationaal beroemd architect én een vrouw / Hadid hield zich staande als vrouwelijke architect in een mannenwereld.
- Zaha Hadid had een migratieachtergrond / was van Arabische afkomst en dat was in de (westerse) wereld van de architectuur vrij uitzonderlijk.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Op eigen grond

---

10 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Caspar rijdt vooraan in de stoet (anderen volgen hem).
- Caspar is met zijn paard in zijn geheel verbeeld / ten voeten uit geportretteerd (zonder overlapping of afsnijdingen).
- Caspar wordt opgewacht / begroet door ruiters te paard (uiterst rechts).
- De kleding / het hoofddekseel van Caspar is voornaam en versierd.
- Het hoofd van Caspar is naar de beschouwer toegedraaid / Caspar kijkt de beschouwer aan.

per juist antwoord

1

11 maximumscore 2

- ruimtewerking (een van de volgende): 1
  - De rotsformaties zijn (naar verhouding) te klein en te dichtbij vergeleken met de personen op de voorgrond.
  - Door de hoge horizon / het vogelperspectief lijkt de ruimte ondiep / de achtergrond 'opgeklapt'.
  - Door de harde contouren / de (overal even) verzadigde kleuren / het ontbreken van atmosferisch perspectief wordt het vlak benadrukt / lijkt de ruimte ondiep.
  - De plasticiteit van de rotsen / bomen en struiken is patroonmatig / wordt gekenmerkt door herhaling.
- compositie (een van de volgende): 1
  - De compositie van het landschap wordt gekenmerkt door een heldere / meetkundige ordening. Er is een driehoek en een ovaal in te herkennen.
  - De compositie van het landschap wordt gekenmerkt door eenheid / rust / harmonie. Zo zorgt de herhaling van verticalen (boomstammen) voor rust en regelmaat in het landschap.
  - De compositie van het landschap bestaat uit een stapeling van elementen (rotsformaties / wegen).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het kunstmatige landschap is een geïdealiseerd landschap. Dat past bij de schoonheidsopvatting in de renaissance dat de natuur wordt bepaald door (goddelijke) orde en harmonie / zuivere maatverhoudingen (proporties) en/of het toepassen van geometrie als basis van de vormgeving.

13 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Gozzoli heeft zijn naam op het hoofddeksel gezet, en daarmee 'signeert' hij zijn werk. (Dat is kenmerkend voor (het zelfbewustzijn en) de relatief hoge maatschappelijke status van de kunstenaars ten tijde van de renaissance). 1
- Gozzoli plaatst zijn zelfportret tussen de portretten van belangrijke personen uit de familie De' Medici. Op deze manier laat Gozzoli zien dat hij (vanwege de opdracht) deel uitmaakt van deze groep voornamen. 1

14 maximumscore 1

een van de volgende:

- De komst van wijzen kan in verband gebracht worden met de groei van het zelfbewustzijn / de mogelijkheid tot zelfontplooiing onder invloed van het humanisme (zoals De' Medici die op basis van talenten en verdiensten zich ontwikkelden tot voornamen burgers).
- De komst van wijzen kan in verband gebracht worden met de aandacht die de humanisten hadden voor het bestuderen van de klassieken (en/of de wetenschap / de natuur, in navolging van de klassieken).
- De komst van de wijzen uit het Oosten kan in verband gebracht worden met het onderzoek van humanisten naar Latijnse en Griekse geschriften / klassieke bronnen (die vaak in Byzantijnse bibliotheken bewaard waren gebleven) / de overdracht van kennis (van de klassieken) van Oost naar West.

Vraag	Antwoord	Scores
15	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (kleur) de grote variatie in kleurschakeringen, zoals de vele groene / oranje / terra tinten van begroeiing en/of de blauwe tinten van de rivier – (textuur) de grote variatie in / afwisseling van texturen, bijvoorbeeld de langere en kortere draden / draden die dichter of minder dicht geknoopt zijn – (reliëf) de afwisseling van reliëfs van het tapijt, bijvoorbeeld vlakke delen en opgehoogde (dikkere) delen / draden met verschillende diktes – (vorm / compositie / lijn) de contrasten tussen rechte lijnen en vormen / de afwisseling tussen organische en geometrische delen 	
	per juist antwoord	1
16	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (tactiele kwaliteit) De zachte textuur / structuur van wol / textiel nodigt uit tot aanraken / voelen (bezoekers mogen op het werk lopen en zitten) wat een fysieke / lichamelijke ervaring oproept. – (formaat) Het grote formaat van het tapijt maakt dat je als toeschouwer erin op kan gaan / erop kunt zitten en/of onderdeel wordt van het kunstwerk (environment). – (plaatsing) De plaatsing van het tapijt, gedeeltelijk op de vloer én gedeeltelijk tegen de wand, maakt dat je als toeschouwer op kan gaan in / omgeven wordt door het tapijt (onderdeel van het kunstwerk wordt). – (herkenbaarheid) Het tapijt verbeeldt een bestaand (Argentijns) landschap. Bezoekers die dit herkennen, worden hierdoor betrokken bij het werk. 	
	per juist antwoord	1
17	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gozzoli (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – laat een esthetisch / geïdealiseerd / goddelijk / volmaakt landschap zien om de schoonheid en variatie in de natuur / van het landgoed van De' Medici te benadrukken. – wil demonstreren hoe goed hij als kunstenaar de schoonheid en rijkdom van de natuur / het landgoed kan weergeven. • Kehayoglou wil aandacht vragen voor de invloed van de mens op de natuur / betreft de toeschouwer op een fysieke manier bij de schoonheid van de natuur om ze bewust te maken van de kwetsbaarheid. 	1
		1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

Juiste antwoorden bevatten een relatie tussen de paradijselijke kant van het werk (het aantrekkelijke, zachte, kleurrijke kleed en/of de verbeelding van een mooi natuurgebied) en de schurende, onheilspellende / kwetsbare kant (de beschadiging van het kleed, de vernietiging van de natuur).

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Het tapijt verbeeldt een paradijselijke rivierdelta in Argentinië waarvan bekend is dat die zijn paradijselijke staat (ongereptheid) verliest door ontbossing en klimaatschade. De kunstenaar maakt dit bijna fysiek voorstelbaar (je 'vertrapt' het als bezoeker).
- Het tapijt is een door Kehayoglou zelfgemaakte wereld (paradijs van schoonheid) dat de scheppende kracht van de mens / de kunst / de verbeelding toont, maar het tapijt drukt je ook met de neus op de feiten (het werk slijt, het paradijs is kwetsbaar).
- Het tapijt is een kunstwerk met een sterke aantrekkingskracht wat betreft kleuren en zachte materialen ('paradijs van schoonheid'), maar kan ook gezien worden als een aanklacht tegen de wijze waarop mensen hun paradijs (de natuur) vernietigen.

per juist antwoord

1

19 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Ja, want kunstenaars laten vaak onverwachte standpunten en originele ideeën zien en prikkelen de verbeelding bij zulke onderwerpen.
- Ja, want kunstwerken laten vaak ruimte voor interpretatie en verbeelding en dringen je niet een mening op.
- Ja, want kunstwerken en exposities met werk van bekende kunstenaars kunnen grote media aandacht krijgen, zodat veel mensen bereikt worden.
- Nee, want kunstwerken kunnen deze problematiek niet uitleggen / zijn niet duidelijk genoeg / zijn vaak voor meerdere uitleg vatbaar / komen niet met oplossingen of resultaten.
- Nee, want met (kunst)tentoonstellingen / moderne kunst bereik je maar een beperkt publiek, en niet de grote groep die van belang is om verandering teweeg te brengen.

Virgil Abloh, grensverleggend ontwerper

---

20 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het ontwerp (de jas) verwijst (in zijn prints / vormen) naar gevels van gebouwen.
- In het ontwerp (de jas) zijn iconische gebouwen / bezienswaardige monumenten (zoals de Eiffeltoren, het Louvre, de Notre Dame) opgenomen.
- Het ontwerp (de jas) is opgebouwd uit volumes / blokken (zoals bouwblokken).
- Het ontwerp (de jas) bevat een bovenaanzicht (van een park) / een zijaanzicht (van een brug) net zoals ontwerpen van architectuur.
- Het ontwerp (de jas als geheel) lijkt op een stad / een verzameling grote huizen / dicht op elkaar geplaatste blokken.

per juist antwoord

1

21 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (volume) De jas is heel dik, waardoor je weinig bewegingsvrijheid hebt.
- (opvallend) De jas is heel erg opvallend / alleen geschikt voor bijzondere gelegenheden.
- (sluiting) De sluiting is verborgen tussen de blokken, waardoor die moeilijk te zien / vinden is.
- (nauw) De mouwen zijn dicht op het lichaam aangebracht, wat lastig is bij het aan- en uittrekken.
- (hoekig) De jas heeft veel hoekige / puntige vormen, deze vormen zitten in de weg / raken snel beschadigd.
- (lastige vorm) De jas bestaat uit blokken met diep gelegen naden en vangt daardoor veel vuil / uit blokken schuim die speciaal gereinigd moeten worden.
- (functie) De jas lijkt vanwege de dunne stof / blokvormen niet geschikt voor verschillende weersomstandigheden.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

- artistieke betekenis ontwerper (een van de volgende): 1
  - (visie) De showpieces geven de visie en/of inspiratiebronnen van de ontwerper weer.
  - (innovatie, originaliteit) De showpieces geven de ontwerper de ruimte om zich te presenteren als beeldend kunstenaar / om te innoveren / grenzen te verleggen en/of nieuwe (originele) vormen te onderzoeken (omdat functionaliteit en draagbaarheid niet van belang zijn).
  - (traditie) Met bijzondere showpieces onderscheidt de ontwerper zich / plaatst de ontwerper zich in (een historische) lijn van beroemde ontwerpers.
- commercieel belang modehuis (een van de volgende): 1
  - (reclame) Showpieces trekken de aandacht / worden veel gedeeld op social media / worden besproken in de media en verleiden mensen de rest van de (draagbare items van de) collectie te bekijken / te kopen.
  - (bekendheid merk, imago) Showpieces van beroemde ontwerpers stralen af op de hoge kwaliteit / vernieuwende stijl / bekendheid van een modehuis, wat klanten trekt.
  - (branding) Met een showpiece zoals deze Parijs-jas kan het modehuis de aandacht vestigen op de relatie met Parijs (de stad van de mode / haute couture) en dit verhoogt de status en/of de prijs van haar collectie.

23 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (kunstgeschiedenis) Abloh plaatst zich met zijn eigen Parijs-jas / showpiece / jas-ontwerp met iconische gebouwen in lijn met beroemde architecten uit de (kunst)geschiedenis.
- (biografisch) Abloh verwijst op deze manier naar zijn persoonlijke geschiedenis / zijn (architectuur)opleiding aan de academie in Amerika.
- (humor / herkenbaarheid) Abloh verwijst met zijn showpiece / jas met modellen van iconische gebouwen (uit Parijs) naar de speelse manier waarop de architecten hun gebouwen als kostuum / mode presenteren.
- (werving) De modeshow van Abloh met de Parijs-jas verwijst naar het wervende karakter van de Beaux Arts Balls die bedoeld zijn om geldschieters aan te trekken (wat ook het doel van de modeshow is).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
24	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Door het gebruik van opvallende / kwalitatief hoogwaardige materialen zoals (tussen)muren van marmer en (melk)glas doet het gebouw luxueus en licht aan. – Het is een open gebouw (het heeft een open grondplan) / een gebouw zonder afgesloten ruimtes (kamers) / waar mensen gemakkelijk doorheen lopen. – Het grote overhellende dak nodigt uit en/of de transparante gevels nodigen uit om het gebouw te betreden (het gebouw heeft geen deur / gesloten gevel). – Omdat het paviljoen als het ware een doorgaande open ruimte is, kunnen makkelijk (grote) groepen mensen passeren / ontvangen worden. – Het gebouw is nagenoeg leeg en/of in het gebouw staat vrijwel geen meubilair waardoor de aandacht vooral wordt gevestigd op de architectuur zelf. 	
	per juist antwoord	1
25	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het paviljoen van Mies van der Rohe is een voorbeeld van vernieuwing op het gebied van moderne architectuur en/of moderne technieken zoals staal, gewapend beton en glas. • Het paviljoen past bij het doel van de wereldtentoonstelling omdat op dergelijke tentoonstellingen landen tonen op welke gebieden ze zich onderscheiden / vooruitstrevend zijn, zoals op het gebied van kunst, technologie en wetenschap. 	1 1
26	C	
27	<p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – In het decor en in het paviljoen wordt gebruikgemaakt van natuursteen / marmermotief. – In het decor worden net als in het paviljoen spiegelende materialen gebruikt. – Zowel het decor als het paviljoen worden gekenmerkt door minimalistische vormgeving. – In het decor staan dezelfde meubels / (Barcelona)stoelen als in het paviljoen. – In beide paviljoens wordt gebruikgemaakt van lichtdoorlatend materiaal. 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (architectuur) De kleding verwijst naar het Barcelona-paviljoen (materialen zoals marmer worden nagebootst in de motieven op / kleuren van de stoffen).
- (streetwear) De elementen uit hiphop- en/of jongerencultuur (zoals caps en sneakers) verwijzen naar de eerste collectie Off White van Abloh / naar de Amerikaanse streetwear.
- (Afrikaans) De geruite stoffen / gezichtsbedekking en/of de omslagdoek verwijzen naar traditionele (Noord-)Afrikaanse kleding.
- (Amerikaans) De cowboyhoed verwijst / de cowboylaarzen verwijzen naar de traditionele Amerikaanse kledingstijl (op het platteland).
- (zakelijk / strak pak) De lange jas met de stropdas past bij de zakelijke kant van de markt.
- (tassen / trolley) De verschillende tassen verwijzen / trolley verwijst naar zijn vele reizen en/of migratie naar Parijs.

per juist antwoord

1

29 maximumscore 2

Een goed antwoord dient de volgende strekking te hebben:

- Abloh creëerde een internationale stijl door (herkenbare) invloeden uit verschillende culturen / streekgebonden tradities / folklores te combineren / vermengen (globalisering), 1
- terwijl Mies van der Rohe met zijn internationale stijl een zo strak mogelijke / minimalistische / uniforme vormgeving nastreefde. 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 30 mei te accorderen.

Ook na 30 mei kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

---

afbeelding 1	Leonardo da Vinci, <i>Studie voor een koepelvormig gebouw</i> , 1487-1490, collectie bibliotheque Institut de France, Paris, https://histara.ephe.psl.eu/vie-scientifique/11681/
afbeelding 2	Leonardo da Vinci, <i>Studie van een kind (studio bambino)</i> , 1508, https://www.hilaryking.net/wp/wp-content/uploads/2016/02/Leonardo%20Da%20Vinci%20Drawing%20of%20an%20Infant.jpg
afbeelding 3	Leonardo da Vinci, <i>Maria met kind en sint Anna</i> , 1510, 168 x 130 cm, https://collections.louvre.fr/ark:/53355/cl010066107
afbeelding 4	Digitale compilatie brug gouden hoorn da Vinci, https://ingeniatte.es/wp-content/uploads/2020/12/leonardo-da-vinci-estambul.jpg
afbeelding 5 en 6	Zaha Hadid, <i>Striatus</i> , 2021, https://www.domusweb.it/en/speciali/venice-architecture-biennale-2021/gallery/2021/striatus-bridge-is-the-very-first-3d-printed-concrete-bridge-a-conversation-with-shajay-bhooshan-from-zaha-hadid-architects.html (afb 5=012/015 en afb 6=010/015)
afbeelding 7	Zaha Hadid, <i>Striatus</i> , 2021, https://www.dezeen.com/2021/10/12/striatus-3d-printed-concrete-bridge-holcim-video/?li_source=LI&li_medium=bottom_block_1
afbeelding 8	Benozzo Gozzoli, fresco, 1459, Palazzo Medici Ricardi, Florence, Alamy

afbeelding 9	privékapel van het stadspaleis van De' Medici in Florence, https://www.finestresullarte.info/opere-e-artisti/cappella-dei-magi-palazzo-medici-riccardi-firenze-capolavoro-benozzo-gozzoli
afbeelding 10	Benozzo Gozzoli, fresco, 1459, Palazzo Medici Ricardi, Florence, detail, http://www.travelingintuscany.com/arte/benozzogozzoli/processionofthemagi.htm
afbeelding 11, 12, 13	Alexandra Kehayoglou, <i>Paraná de las Palmas</i> , 2021, foto Mike Bink, https://www.kunsthalkade.nl/nl/tentoonstellingen/schurend-paradijs
afbeelding 14	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2021-menswear/louis-vuitton/slideshow/collection#38 (afb 14= Look 38/104)
afbeelding 15	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://www.dezeen.com/2021/01/22/virgil-abloh-paris-landmarks-louis-vuitton-fall-winter-collection/
afbeelding 16	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://us.louisvuitton.com/eng-us/magazine/articles/men-fall-winter-2021-show-paris#
afbeelding 17	Ludwig Mies van der Rohe, Barcelona Paviljoen, 1929, https://divisare.com/projects/338931-ludwig-mies-van-der-rohe-maciej-jezyk-barcelona-pavilion
afbeelding 18	Ludwig Mies van der Rohe, Barcelona Paviljoen, 1929, interieur, https://media.timeout.com/images/105855771/750/422/image.jpg
afbeelding 19	Ludwig Mies van der Rohe, Barcelona Paviljoen, 1929, https://barcelonapagina.nl/images/barcelona-mies-van-der-rohe.jpg
afbeelding 20	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://ca.louisvuitton.com/content/dam/lv/online/stories/fashion/M_Fa_RW_Show_FW21_v2.html/jcr:content/assets/highlights/details_09_DI3-1600w.jpg
afbeelding 21	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://thenational-the-national-prod.cdn.arcpublishing.com/resizer/t9TFE5M6Ddxo2whn7bVCT60s50U=/1440x0/filters:format(jpg):quality(70)/cloudfront-eu-central-1.images.arcpublishing.com/thenational/SBBCY3AKHBZYING46TSMO55CU.jpg
afbeelding 22	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://ca.louisvuitton.com/content/dam/lv/online/stories/fashion/M_Fa_RW_Show_FW21_v2.html/jcr:content/assets/looks/LV_FW21_look_61_DII-640w.jpg
afbeelding 23	Virgil Abloh, Men's Fall-Winter-Show 2021, https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2021-menswear/louis-vuitton/slideshow/collection#59 (afb 23= Look 59/104)
figuur 1	Leonardo da Vinci, schets van de Gouden Hoornbrug, 1502, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_Bridge.jpg
figuur 2	Digitale reconstructie van de brug van Leonardo da Vinci door MIT, http://cdn.cnn.com/cnnnext/dam/assets/191014134236-02-leonardo-da-vinci-bridge.jpg

- figuur 3 schematische tekening van Romeinse rondboog met sluitsteen,
<https://www.artichaeology.com/keystone-architecture>,
De Romeinse brug van Mérida, 25 v.Chr,
<https://www.turismoextremadura.com/es/explora/Puente-Romano-sobre-el-Guadiana/>
- figuur 4 tekening bovenaanzicht *Striatus*, MIT, <https://www.archdaily.com/965324/striatus-bridge-zaha-hadid-architects-plus-block-research-group>,
tekening zijaanzicht *Striatus*, MIT, <https://www.archdaily.com/965324/striatus-bridge-zaha-hadid-architects-plus-block-research-group>
- figuur 5 Het printen van beton voor *Striatus*, https://www.zaha-hadid.com/wp-content/uploads/2021/07/striatus_printing_04_%C2%A9in3d-1153x608.jpg
- figuur 6 Opbouw van *Striatus*, https://www.zaha-hadid.com/wp-content/uploads/2021/07/striatus_construction_07_tom-van-mele.jpg
- figuur 7 Zaha Hadid, cultureel centrum Azerbeidzjan, 2007-2012,
<https://www.deingenieur.nl/artikel/vloeiende-vormen-van-zaha-hadid>
- figuur 8 Beaux-Arts Ball, afdeling architectuur, 1931 New York,
<https://www.openculture.com/2014/03/architects-dress-as-famous-buildings-they-designed-in-vintage-1931-photo.html>

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.